

første Sætning af samme, der vil komme til at foreligge til Afstemning, saa ønsker jeg med nogle saa Drd. at sige, hvorfor jeg vil stemme for denne første Deel af det ærede Medlems Dagsorden. Hele denne Sags Gang har jo været noget eiendommelig og temmelig fuld af Overraskelser. Det vil maaskee erindres, at dengang Sagen var til 1ste Behandling i det andet Thing, blev Forslagsstilleren i høj Grad overrasket ved det Program, som den ærede Indenrigsminister da opstillede. Da den kom til 2den Behandling her, bleve vi magtelig ikke mindre overraskede ved den Erklæring, som den ærede Indenrigsminister afgav, jeg kan ikke sige med Hensyn til den Dagsorden, som Udvalgets Fleertal foreslog, men med Hensyn til nogle Uttringer af Udvalgets Fleertal, der fandtes i Betænkningen. Det er endvidere forekommet mig, som om den ærede Indenrigsminister selv er bleven noget overrasket over, at vi fandt, at der var Anledning til Forundring over denne hans Optræden. Jeg skal sige, hvorfor efter min Mening Regjeringens Behandling af denne Sag har maattet faae Indflydelse paa hele dens Gang. Den Maade, hvorpaa den ærede Indenrigsminister optraadte — ikke ligeoverfor selve Udvalgets Fleertals Forslag til en Dagsorden, thi i dens Indhold var Ministeriet jo enig, men — overfor nogle Uttringer i Motiveringen af den nu tilbagetagne Dagsorden, var — det er det smukkeste og bedste Udtryk, som jeg kan bruge for at betegne den — ultraparlamentarisk. Jeg betvivler ikke, at der kunde være den Minister i England eller Frankrig, som paa samme Maade vilde stille Sagen paa Spidsen, og som vilde sige, at en saadan Udtalelse fra en Majoritet, der ellers støttede ham, vilde han ikke finde sig i, men maatte han tilbagevise. Jeg skal, som sagt, erkjende dette, men jeg troer, at det ialfald er ultraparlamentarisk, og jeg kan da ikke andet end spørge, om den ærede Ministers Optræden i denne Sag iøvrigt har været ligesaa parlamentarisk, jeg mener: parlamentarisk i Drdets finere Betydning, saaledes som jeg troer, at man er berettiget til at fordre ved Siden af en saa ultraparlamentarisk Optræden som den, der iforgaars fandt Sted overfor

Udvalgets Fleertals Motivering. Det troer jeg, at man maa benægte. Hvad er det nemlig, der paa en eiendommelig og forunderlig Maade har svævet over hele denne Sags Behandling i begge Thing? Det er et saakaldt Program, det saakaldte Jordfrihedsprogram, — et Jordfrihedsprogram, hvoraf forøvrigt paa en høist mærkelig og paafaldende Maade ethvert Hensyn til den ved Grundloven bebudede Frigjørelse af Majoratsjorden er udeladt. Det er et Program. Men hvad forstaae vi i konstitutionel, i parlamentarisk Henseende ved et Program? Forstaae vi derved nogle Sætninger, udtalte ved den 1ste Behandling af en Andens private Lovforslag, nogle Sætninger, der ikke i Resolutionsform bringes til Afstemning, men som kun henstilles som et Slags Spørgsmaal til Overveelse, og om hvilke det udtales og erkjendes, at det afhænger af den Maade, hvorpaa Thinget stiller sig overfor disse Sætninger, om man vil søge at fremme dem eller ikke? Det er efter min Mening ikke noget parlamentarisk, ikke noget konstitutionelt Program. Jeg betvivler aldeles ikke, at det Program — for at jeg skal bruge dette Udtryk — som den ærede Minister saaledes har opstillet, er hans alvorlige Mening og at det er hans Agt at arbejde paa dets Gjennemførelse. Men det maa jeg tillade mig at sige, at den Maade, hvorpaa den ærede Minister er gaaet frem med Hensyn til samme, ikke er den parlamentariske Maade, hvorpaa man arbejder for et saadant Programs Udførelse. Den Minister, der i en stor og vigtig Sag har født en saadan betydningsfuld Tanke, som man i egentlig Betydning kan kalde et parlamentarisk Program, der utvivlsomt har født den, som en saadan Tanke i en stor og alvorlig Sag fødes, med Tankens Anstregelse og med Samvittighedens Angst, han kaster den ikke hen for Lud og koldt Vand, men inden han overgiver den til dens videre Skæbne, giver han den en saa god Behandling, som den overhovedet kan faae, og gjennemarbejder han den med Omhu, med Varsomhed og med Vængstelse, og, naar selve Tanken saa er fuldmoden, da arbejder han selv paa dens Gjennemførelse, og han venter ikke paa, om en Anden bringer et Lovforslag frem, hvorunder han kan fremkomme med nogle